

SAKSUTREDNING

Arkivreferanse: 2021/943-8

Saksbehandler:
Jan Teigen

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
2023/9	24.04.2023	Driftsutvalget
2023/27	02.05.2023	Kommunestyret

Tiltaksplan for villrein

Vedlegg

- 1 **Prosjektplan .pdf**
- 2 **Kommunepresentasjon Sel**
- 3 **Tiltaksplan for villrein**

Saksutredning

Forskrift om kvalitetsnorm for villrein ble fastsatt av Regjeringen med hjemmel i naturmangfoldloven i 2020. Normen skal sikre at villreinbestandene har gode nok forhold i framtida.

I april 2022 ble den første klassifiseringen av villreinområdene i Norge presentert. Rondane ble vurdert å ha for dårlig kvalitet. Hovedproblemet i Rondane nord (Sel -Dovre-Folldal) er stort ferdselstrykk i området over store deler av året.

Statsforvalteren i Innlandet har nå fått i oppdrag fra Regjeringen å utarbeide en *tiltaksplan*, der målet er å bedre forholdene for villrein i Rondane. Statsforvalteren har derfor oppnevnt en faglig prosjektgruppe som er ansvarlig for å utarbeide et forslag til tiltaksplan.

De ønsker innspill fra kommuner og andre innen 1. juni i år.

Dersom Sel kommune ønsker det, er det derved mulig å komme med forslag til tiltak som kan bedre villreinens levekår i Rondane.

Radiomerkeprosjekter m.m. viser at villreinen nå i mindre grad enn tidligere benytter arealene i Sel. Ferdselen mellom Mysusæter/Spranget og Rondvassbu er så stor at det gamle villreintrekket gjennom Sel i praksis har opphørt.

Det har i årevis vært diskutert mulige løsninger uten at det har vært lett å bli enige om tiltak. Felles for tiltakene er at de er mer eller mindre kontroversielle, og at de vil være inngripende for brukere av fjellområdet. Særlig turistnæringen, men også lokale brukere, har vært skeptiske til restriksjoner som kan gå ut over deres bruk av fjellet. Det er også landbruks-/beiteinteresser i og rundt Rondane som vil kunne bli berørt.

De mest drastiske forslagene har vært riving av Rondvassbu og Peer Gynt-hytta for å reetablere trekket gjennom Sel. Dette er antakelig urealistisk.

Forslag om flytting av parkeringsplassen på Spranget til Mysusæter har også møtt stor motstand.

Mindre kontroversielle tiltak som vil kunne gi villreinen litt bedre kår, kan være:

- Redusert åpningstid på Rondvassbu. Er pr i dag stengt 1.mai-10.juni av hensyn til villreinen.
- Legge ned selvbetjenthytta på Rondvassbu.
- Redusere åpningstiden til selvbetjenthytta på Rondvassbu.
- Regulere parkeringen på Spranget.
- Stenge parkeringen på Spranget tidligere på høsten. Pr i dag åpen til 1. november.
- Legge om noen stier.
- Satse mer på tiltak i randsonen, som kan medføre at flere benytter nærområdene rundt hytter og reiselivsbedrifter (Jfr. Mulighetsstudien for Mysusæter/Spranget).

Vurdering

Innspill til Statsforvalter bør gis politisk. På denne bakgrunn fremmer kommunedirektøren saken via driftsutvalget til kommunestyret med oppfordring om å gi Sel kommunes innspill til Statsforvalter.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Sel kommunes innspill:

Driftsutvalgets behandling av sak 9/2023 i møte den 24.04.2023:

Behandling

Sp v/Atle Bråtet fremmet følgende forslag:

Driftsutvalget ser med uro på at kvalitetsnormen for villrein ga Rondane rødt lys. Det er viktig med en helhetlig tilnærming til utfordringene. Likevel peker kvalitetsnormen på at det er mangel på funksjonelle trekkruiter som er det mest alvorlige i Rondane.

Arbeidsgruppa i kvalitetsnormen skrev i delnorm 3 at «Arbeidsgruppa har diskutert at det burde være fokus på å reparere området i øst da de vestlige delene kan se ut til å være så godt som tapt i villreinsammenheng.»

I Sel har det i mange år vært gjort tiltak for å bedre situasjonen gjennom nedleggelse av flere stier og løyper og en relativt nøktern tilnærming til hyttebygging sett i forhold til andre kommuner.

Driftsutvalget støtter arbeidsgruppa for kvalitetsnormen sitt mål om å reparere og sikre et funksjonelt øst-trekk og foreslår følgende innspill til tiltaksplanen for villrein i Rondane:

1. Fortsatt benytte aksene Høvringen - Peer Gynt - Rondvassbu - Mysusæter som et viktig kanaliseringstiltak for å redusere ferdsel i sårbare deler av Rondane som villreinen i dag bruker.
2. Beholde Sprangbrua over Ula, slik at vinterveien til Rondvassbu følger dagens trase. Viktig beredskapsmessig for hendelser, og ikke minst sikkerhetsmessig for innsatspersonell.
3. Vurdere nedleggelse av merket sti i Langlupdalen og i Vulufjell.
4. Vurdere å redusere bestandsmålet på antall villrein innenfor det som er tilstrekkelig for en solid

og levedyktig bestand.

5. Vurdere effekten av å fjerne/flytte Fremre Gjetarbu som ved siden av å være jaktbu fremstår som et attraktivt turmål inn i et særskilt sårbart område.
6. Reguleringsplan for parkering på Spranget for stramme opp og bedre parkeringsforholdene.
7. I statsbudsjettet for 2024 bør man bevilge midler til et kraftfullt og innovativt besøkssenter for villrein og Rondane nasjonalpark på Otta/ Mysusæter fullfinansiert av Staten, i stede for besøkssenter i mindre utsatte områder som Reinheimen og Jotunheimen vest.
8. Innlandet fylkeskommune må sikre finansiering til et attraktivt viewpoint på Ranglarhø (fysisk bygg) for å gjøre det mindre attraktivt og besøke verneområdet, men heller få kunnskap og utsikten på avstand.
9. Stedsutviklingsprosjekt på Mysusæter i samarbeid med stat og fylkeskommune for at flere skal parkere og bruke Mysusæter som startpunkt for turen.
10. Opprette en statlig sertifiseringsordning for virksomheter om utøver organisert ferdsel og/eller ansatte guider i forvaltningen som tilbyr dette med utgangspunkt i viktige utfartsområde. Å benytte mennesker med kunnskap om naturen til å ta med mennesker uten kunnskap om naturen, bør være et verktøy for å aktivt forvalte verneområder.
11. Vurdere effekten av en endring i jaktutøvelse gjennom at uttak gjøres av SNO i en tidsbegrenset periode.

Innspill fra Sp ble vedtatt med 6 mot 3 stemmer.

Innstilling fra Driftsutvalget:

Driftsutvalget ser med uro på at kvalitetsnormen for villrein ga Rondane rødt lys. Det er viktig med en helhetlig tilnærming til utfordringene. Likevel peker kvalitetsnormen på at det er mangel på funksjonelle trekkruter som er det mest alvorlige i Rondane.

Arbeidsgruppa i kvalitetsnormen skrev i delnorm 3 at «Arbeidsgruppa har diskutert at det burde være fokus på å reparere området i øst da de vestlige delene kan se ut til å være så godt som tapt i villreinsammenheng.»

I Sel har det i mange år vært gjort tiltak for å bedre situasjonen gjennom nedleggelse av flere stier og løyper og en relativt nøktern tilnærming til hyttebygging sett i forhold til andre kommuner.

Driftsutvalget støtter arbeidsgruppa for kvalitetsnormen sitt mål om å reparere og sikre et funksjonelt øst-trekk og foreslår følgende innspill til tiltaksplanen for villrein i Rondane:

1. Fortsatt benytte akse Høvringen - Peer Gynt - Rondvassbu - Mysusæter som et viktig kanaliseringstiltak for å redusere ferdsel i sårbare deler av Rondane som villreinen i dag bruker.
2. Beholde Sprangbrua over Ula, slik at vinterveien til Rondvassbu følger dagens trase. Viktig beredskapsmessig for hendelser, og ikke minst sikkerhetsmessig for innsatspersonell.
3. Vurdere nedleggelse av merket sti i Langlupdalen og i Vulufjell.
4. Vurdere å redusere bestandsmålet på antall villrein innenfor det som er tilstrekkelig for en solid og levedyktig bestand.
5. Vurdere effekten av å fjerne/flytte Fremre Gjetarbu som ved siden av å være jaktbu fremstår som et attraktivt turmål inn i et særskilt sårbart område.
6. Reguleringsplan for parkering på Spranget for stramme opp og bedre parkeringsforholdene.
7. I statsbudsjettet for 2024 bør man bevilge midler til et kraftfullt og innovativt besøkssenter for villrein og Rondane nasjonalpark på Otta/ Mysusæter fullfinansiert av Staten, i stede for besøkssenter i mindre utsatte områder som Reinheimen og Jotunheimen vest.
8. Innlandet fylkeskommune må sikre finansiering til et attraktivt viewpoint på Ranglarhø (fysisk

bygg) for å gjøre det mindre attraktivt og besøke verneområdet, men heller få kunnskap og utsikten på avstand.

9. Stedsutviklingsprosjekt på Mysusæter i samarbeid med stat og fylkeskommune for at flere skal parkere og bruke Mysusæter som startpunkt for turen.

10. Opprette en statlig sertifiseringsordning for virksomheter om utøver organisert ferdsel og/eller ansatte guider i forvaltningen som tilbyr dette med utgangspunkt i viktige utfartsområde. Å benytte mennesker med kunnskap om naturen til å ta med mennesker uten kunnskap om naturen, bør være et verktøy for å aktivt forvalte verneområder.

11. Vurdere effekten av en endring i jaktutøvelse gjennom at uttak gjøres av SNO i en tidsbegrenset periode.

Kommunestyrets behandling av sak 27/2023 i møte den 02.05.2023:

Behandling

Forslag fra Sp v/Kjetil Eide:

Sel kommunestyre ser med uro på at klassifiseringen etter Kvalitetsnorm for villrein ga villreinområde i Rondane "rødt lys". Etter kvalitetsnormen er det mangel på funksjonelle trekkpassasjer som er for dårlig og det mest alvorlige i Rondane. Måleparameterne genetisk variasjon og helsestatus ble klassifisert som god og kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv, antall kalver per 100 simler og ungdyr, andel eldre bukk per voksen simle og funksjonell arealutnyttelse ble vurdert som middels. Kommunestyret ser det likevel viktig med en helhetlig tilnærming til utfordringene.

Arbeidsgruppa i Kvalitetsnormen skrev i delnorm 3 at «Arbeidsgruppa har diskutert at det burde være fokus på å reparere området i øst da de vestlige delene kan se ut til å være så godt som tapt i villreinsammenheng.»

I Sel kommune har det i mange år vært gjort tiltak for å bedre situasjonen gjennom nedleggelse av flere stier og løyper og en relativt nøktern tilnærming til hyttebygging sett i forhold til andre kommuner.

Kommunestyret støtter arbeidsgruppa for Kvalitetsnormen sitt mål om å reparere og sikre et funksjonelt øst-trekk og foreslår følgende innspill til tiltaksplanen for villrein i Rondane:

1. Fortsatt benytte aksene Høvringen - Peer Gynt - Rondvassbu - Mysusæter som et viktig kanaliseringstiltak for å redusere ferdsel i sårbare deler av Rondane som villreinen i dag bruker.

2. Beholde Sprangbrua over Ula, slik at vinterveien til Rondvassbu følger dagens trase. Viktig beredskapsmessig for hendelser, og ikke minst sikkerhetsmessig for innsatspersonell.

3. Vurdere nedleggelse av merket sti i Langlupdalen og i Vulufjell.

4. Vurdere effekten av å fjerne/flytte Fremre Gjetarbrua som ved siden av å være jaktbu fremstår som et attraktivt turmål inn i et særskilt sårbart område.

5. Sel kommune må utarbeide reguleringsplan for parkeringsplassen på Spranget, dette for å stramme opp og regulere parkeringsforholdene.

6. I statsbudsjettet for 2024 bør man bevilge midler til et kraftfullt og innovativt besøkssenter for villrein og Rondane nasjonalpark på Mysusæter/Otta fullfinansiert av Staten.

7. Innlandet fylkeskommune må sikre finansiering til et attraktivt viewpoint på Ranglarhø (fysisk bygg) for å gjøre det mindre attraktivt og besøke verneområdet, men heller få kunnskap og utsikten på avstand.

8. Det bør etableres et stedsutviklingsprosjekt på Mysusæter i samarbeid med stat og fylkeskommune for at flere skal parkere og bruke Mysusæter som startpunkt for turen. Det er et stort potensiale med å legge til rette for turer/turopplevelser med utgangspunkt i Mysusæter.

9. Opprette en statlig sertifiseringsordning for virksomheter som utøver organisert ferdsel og/eller ansatte guider i forvaltningen som tilbyr dette med utgangspunkt i viktige utfartsområde. Å benytte mennesker med kunnskap om naturen til å ta med mennesker uten kunnskap om naturen, bør være et verktøy for å aktivt forvalte verneområder.

Forslag fra Ap/SV og MDG v/Monica H. Eide:

1. Sel kommunestyre tar forskrift om kvalitetsnorm for villrein fra 2020 og klassifiseringen av villreinområdene i Norge fra 2022 til etterretning.
2. Klassifisering av Rondane som å ha for dårlig kvalitet krever en tiltaksplan med en helhetlig tilnærming for hele Rondane med tiltak i alle kommunene med arealer i randsonene til og i Rondane.
3. Tiltaksplanen, både prosessen og sluttresultatet, må baseres på følgende prinsipper og forutsetninger:
 - a. Kommunene, allmenheten, næringslivet og landbruket har et stort eierskap og en sterk identitet knyttet til Rondane med randsonene.
 - b. Dagens bruk har lange tradisjoner. Ressursene og opplevelsene utgjør viktige premisser for levekår, folkehelse og næringsliv i lokalsamfunnene rundt Rondane.
 - c. Tiltaksplanen må forankres og forstås lokalt for å oppnå legitimitet. Slik legitimitet er avgjørende for gjennomføringa av tiltak og for at planen skal gi de ønskede effektene.
 - d. Tiltaksplanen, i betydning det enkelte tiltak og tiltakene samlet, må være kunnskapsbasert, formålstjenlig, forholdsmessig (jfr. Kost/nytte) og definere tydelige mål.
 - e. Tiltaksplanen må beskrive åpenbare og mulige, negative konsekvenser for allmenheten, næringslivet og landbruket sin bruk av arealene.
 - f. Disse konsekvensene må kompenseres gjennom generøse og treffsikre tiltak. Omfanget av og kraften i kompenserende tiltak må speile konsekvensene av tiltakene for å bedre tilstanden i Rondane.
 - g. Porteføljene av tiltak som skal bedre tilstanden og kompenserende tiltak, må fastsettes samtidig og parallelt.
 - h. Tiltak som øker besøksattraktiviteten i randsonene kombinert med kanalisering av ferdsele i tid og rom må uttømmes før det vurderes sanering av bygg

Forslaget fra Sp ble vedtatt med 13 mot 12 stemmer for forslaget fra Ap. Ordfører benyttet sin dobbeltstemme.

Vedtak

Sel kommunestyre ser med uro på at klassifiseringen etter Kvalitetsnorm for villrein ga villreinområde i Rondane "rødt lys". Etter kvalitetsnormen er det mangel på funksjonelle trekkpassasjer som er for dårlig og det mest alvorlige i Rondane. Måleparameterne genetisk variasjon og helsestatus ble klassifisert som god og kjønns- og alderskorrigert slaktevekt på kalv, antall kalver per 100 simler og

ungdyr, andel eldre bukk per voksen simle og funksjonell arealutnyttelse ble vurdert som middels. Kommunestyret ser det likevel viktig med en helhetlig tilnærming til utfordringene.

Arbeidsgruppa i Kvalitetsnormen skrev i delnorm 3 at «Arbeidsgruppa har diskutert at det burde være fokus på å reparere området i øst da de vestlige delene kan se ut til å være så godt som tapt i villreinsammenheng.»

I Sel kommune har det i mange år vært gjort tiltak for å bedre situasjonen gjennom nedleggelse av flere stier og løyper og en relativt nøktern tilnærming til hyttebygging sett i forhold til andre kommuner.

Kommunestyret støtter arbeidsgruppa for Kvalitetsnormen sitt mål om å reparere og sikre et funksjonelt øst-trekk og foreslår følgende innspill til tiltaksplanen for villrein i Rondane:

1. Fortsatt benytte aksene Høvringen - Peer Gynt - Rondvassbu - Mysusæter som et viktig kanaliseringstiltak for å redusere ferdsel i sårbare deler av Rondane som villreinen i dag bruker.
2. Beholde Sprangbrua over Ula, slik at vinterveien til Rondvassbu følger dagens trase. Viktig beredskapsmessig for hendelser, og ikke minst sikkerhetsmessig for innsatspersonell.
3. Vurdere nedleggelse av merket sti i Langlupdalen og i Vulufjell.
4. Vurdere effekten av å fjerne/flytte Fremre Gjetarbrua som ved siden av å være jaktbu fremstår som et attraktivt turmål inn i et særskilt sårbart område.
5. Sel kommune må utarbeide reguleringsplan for parkeringsplassen på Spranget, dette for å stramme opp og regulere parkeringsforholdene.
6. I statsbudsjettet for 2024 bør man bevilge midler til et kraftfullt og innovativt besøksenter for villrein og Rondane nasjonalpark på Mysusæter/Otta fullfinansiert av Staten.
7. Innlandet fylkeskommune må sikre finansiering til et attraktivt viewpoint på Ranglarhø (fysisk bygg) for å gjøre det mindre attraktivt og besøke verneområdet, men heller få kunnskap og utsikten på avstand.
8. Det bør etableres et stedsutviklingsprosjekt på Mysusæter i samarbeid med stat og fylkeskommune for at flere skal parkere og bruke Mysusæter som startpunkt for turen. Det er et stort potensiale med å legge til rette for turer/turopplevelser med utgangspunkt i Mysusæter.
9. Opprette en statlig sertifiseringsordning for virksomheter som utøver organisert ferdsel og/eller ansatte guider i forvaltningen som tilbyr dette med utgangspunkt i viktige utfartsområde. Å benytte mennesker med kunnskap om naturen til å ta med mennesker uten kunnskap om naturen, bør være et verktøy for å aktivt forvalte verneområder.